

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-05-04 Nr. 429-255
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. sausio 11 d. pareiškėjas inicijavo tarptautinę (SWIFT) 120 GBP sumos mokėjimo operaciją lėšų gavėjui Y. Y. (toliau – Operacija)¹.

2023 m. sausio 13 d. bankas iš savo mokėjimų tarpininko *JP Morgan*² gavo pranešimą, kad Operacija yra sėkmingai įvykdyta, tačiau lėšų gavėjo bankas prašo nurodyti Operacijos paskirtį.

Dėl šios priežasties bankas 2023 m. sausio 19 d. kreipėsi į pareiškėją ir prašė pateikti lėšų gavėjo banko prašomą informaciją.

Įvertinęs banko prašomą pateikti informaciją, pareiškėjas prašė atšaukti Operaciją, tačiau bankas pareiškėjui paaiškino, kad Operacijos atšaukti nėra galimybės, nes Operaciją bankas jau yra įvykdes, o lėšos jau yra lėšų gavėjo banke. Po pateikto paaiškinimo pareiškėjas nurodė Operacijos paskirtį, t. y. kad lėšos yra siunčiamos šeimos nariui. Ši informacija buvo perduota kitam Operacijos persiuntimo dalyvavusiam ne banko tarpininkui – *Barclays Bank PLC*.

2023 m. vasario 15 d. bankas gavo informaciją, kad Operacija yra atmesta, o pervestos lėšos bus gražintos. Atsižvelgdamas į šią informaciją, tačiau negavęs Operacijos metu pervestų lėšų, bankas per savo tarpininką 2023 m. vasario 15 d., 2023 m. vasario 20 d., 2023 m. vasario 28 d. ir 2023 m. kovo 7 d. kreipėsi į *Barclays Bank PLC* dėl informacijos apie lėšų gražinimą pateikimo.

2023 m. kovo 3 d. bankas iš savo tarpininko *JP Morgan* gavo patvirtinimą, kad lėšų gavėjo bankas atmetė pareiškėjo Operaciją, tačiau lėšos nebuvo gražintos nei į *JP Morgan*, nei į banko sąskaitą, todėl bankas negalėjo įskaityti lėšų pareiškėjui.

2023 m. kovo 6 d. pareiškėjas kreipėsi į banką su pretenzija, kurioje prašė banko gražinti Operacijos metu pareiškėjo pervestas lėšas.

2023 m. kovo 14 d. ir 2023 m. kovo 16 d. bankas per tarpininką *JP Morgan*, o 2023 m. kovo 27 d. ir pats tiesiogiai pakartotinai kreipėsi į lėšų gavėjo banką ir (arba) jo tarpininką, tačiau papildomų duomenų negavo.

2023 m. kovo 20 d. bankas pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame paaiškino, kad bankas, vykdydamas mokėjimo operacijas, yra priklausomas nuo trečiųjų asmenų, t. y. mokėjimo operacijų tarpininkų, kurie ir vykdo Operaciją. Bankas taip pat paaiškino, kad lėšos banke dar nėra gautos, o pati situacija nėra susijusi nei su banko, nei su banko tarpininko neveikimu. Bankas papildomai pareiškėjui skyrė 10 800 HUF (28,43 Eur) kompensaciją už pareiškėjo patirtus nepatogumus. Pareiškėjas su tokiu banko pateiktu atsakymu nesutiko, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas prašo banko gražinti Operacijos metu iš pareiškėjo atsiskaitomosios sąskaitos nurašytas lėšas, t. y. gražinti 124,43 GBP bei papildomai atlyginti 1 000 GBP pareiškėjo patirtą žalą dėl banko netinkamai atliktų veiksmų. Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką pateikė tokius pat duomenis, kaip ir pirmajame kreipimesi į banką.

¹ Šiai Operacijai buvo pritaikytas 4,43 GBP pervedimo mokestis, kuris nebuvo įskaičiuotas į Operacijos sumą.

² Iš banko pateiktų duomenų matyti, kad tai yra vienintelis banko tarpininkas šios Operacijos metu.

Pareiškėjas papildomai pažymėjo, kad būtent bankas yra atsakingas už tai, kad lėšos nėra įskaitytos į pareiškėjo sąskaitą. Pareiškėjo nuomone, lėšų gavėjo bankas grąžino lėšas, tačiau būtent bankas jų neįskaityto į pareiškėjo sąskaitą.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi bankas nurodo nesutinkąs su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Banko teigimu, atliekant tarptautinius mokėjimus, Operacijos metu pervestos lėšos nėra tiesiogiai siunčiamos į lėšų gavėjo banką, nes visame procese dalyvauja ne vienas bankas ir mokėjimų tarpininkai. Bankas nurodo, kad, iš lėšų gavėjo banko gavęs informaciją apie lėšų atšaukimą, iš karto ėmėsi veiksmų ir nuolat palaikė ryšį tiek su savo mokėjimų tarpininku, tiek *Barclays Bank PLC* (galimai lėšų gavėjo banko tarpininku). Bankas akcentuoja, kad dėjo nuolatinės pastangas, siekdamas kuo greičiau atgauti Operacijos metu pervestas lėšas, kreipėsi į tarpininkus ir nuolat prašė nurodyti Operacijos atmetimo priežastis ir Operacijos sumos grąžinimo terminą, tačiau tokios informacijos gauti nepavyko. Banko teigimu, tyrimo metu buvo nustatyta, kad Operacija šiuo metu vis dar yra įstrigusi lėšų grąžinimo grandinėje, t. y. pas mokėjimo tarpininką *Barclays Bank PLC*, ir yra laukiama, kada šios lėšos bus grąžintos banko tarpininkui *JP Morgan* ir tada pačiam bankui.

Bankas nurodo, kad Operaciją įvykdė laiku ir tinkamai. Banko teigimu, lėšų gavėjo bankui nepriėmus Operacijos, buvo inicijuotas lėšų grąžinimas, tačiau lėšos vis dar nėra grąžintos. Banko nuomone, šiuo atveju būtent tik dėl lėšų gavėjo ir (arba) jo tarpininko veiksmų lėšos nebuvo grąžintos, o bankas visus veiksmus atliko tinkamai.

Galiausiai bankas pažymėjo ir tai, kad šiuo metu yra nustatyta Operacijos lėšų buvimo vieta, tačiau bankas neturi informacijos, kiek laiko gali užtrukti Operacijos lėšų grąžinimas pareiškėjui. Dėl šios priežasties bankas 2023 m. kovo 31 d. gera valia į pareiškėjo sąskaitą įskaitė 124,43 GBP ir apie tai informavo pareiškėją. Atsižvelgdamas į tai, bankas prašo atmesti pareiškėjo reikalavimą kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Iš banko pateiktų duomenų matyti, kad 2023 m. kovo 31 d. bankas, siekdamas ginčą su pareiškėju išspręsti taikiai, į pareiškėjo sąskaitą grąžino Operacijos metu pervestą sumą su pritaikytais mokesčiais, t. y. 124,43 GBP. Dėl šios priežasties galima daryti išvadą, kad ši ginčo dalis šalių išspręsta taikiai, o toliau šiame sprendime bus pasisakoma tik dėl likusios pareiškėjo keliamo reikalavimo dalies.

Pareiškėjo ir banko ginčas kilo dėl banko atsisakymo atlyginti pareiškėjui, pareiškėjo nuomone, dėl banko netinkamai atliktų veiksmų pareiškėjo patirtą 1 000 GBP žalą.

Pareiškėjas nurodo, kad būtent dėl banko netinkamai atliktų veiksmų, t. y. laiku negrąžintų Operacijos metu pervestų lėšų, pareiškėjas patyrė papildomą žalą. Pareiškėjo teigimu, su juo buvo elgiamasi nesąžiningai, todėl tai paveikė jo emocinę būseną. Atsiliepime bankas nurodo, kad Operacija buvo įvykdyta laiku ir tinkamai. Bankas teigia dėjęs maksimalias pastangas tam, kad lėšos pareiškėjui būtų grąžintos, tačiau ne dėl nuo banko priklausančių priežasčių lėšos nebuvo grąžintos. Dėl šios priežasties bankas mano neturintis atlyginti pareiškėjo prašomos žalos.

Siekiant išspręsti tarp pareiškėjo ir banko kilusį ginčą bei pasisakyti dėl pareiškėjo keliamo reikalavimo pagrįstumo, Lietuvos banko vertinimu, būtina nustatyti, ar bankas veiksmus atliko tinkamai ir ar pareiškėjas patyrė nuostolių dėl galimo netinkamo banko veikimo.

Pažymėtina, kad pareiškėjo reikalavimas atlyginti nuostolius, galėjusius, pareiškėjo teigimu, atsirasti dėl banko veiksmų, t. y. laiku negrąžinus Operacijos metu pervestų lėšų, iš esmės yra reikalavimas taikyti civilinę atsakomybę banko atžvilgiu.

Pagal civilinės atsakomybės sampratą, civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas, o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.245 straipsnio 1 dalis). Civilinė atsakomybė atsiranda esant asmens, įpareigoto atlikti atitinkamus veiksmus ar nuo jų susilaikyti, neteisėtiems veiksams ar neveikimui, kaltei dėl šių neteisėtų veiksmų padarymo ar neveikimo, žalai ir priežastiniam

ryšiui tarp veiksmų ar neveikimo ir atsiradusios žalos (CK 6.246–6.249 straipsniai)³. Kasacinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad sutartinei civilinei atsakomybei žalos (įskaitant negautas pajamas) atlyginimo forma (CK 6.245 straipsnio 3 dalis, 6.256 straipsnis) taikyti nepakanka sutarties neįvykdymo (pažeidimo) fakto – šio teisių gynimo būdo taikymas sietinas su dar trimis sąlygomis – žala (CK 6.249 straipsnis), priešastiniu neteisėtų veiksmų (sutarties pažeidimo) ir žalos ryšiu (CK 6.247 straipsnis) ir skolininko kalte (CK 6.248 straipsnis). Sutartinei civilinei atsakomybei taikyti yra būtinas šių sąlygų visetas – bent vienos sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę⁴.

Vertinant abiejų šalių pateiktus duomenis, matyti, kad, pareiškėjui patvirtinus Operaciją, bankas ją laiku ir tinkamai įvykdė, t. y. lėšos pasiekė lėšų gavėjo banką arba jo tarpininką, tačiau būtent dėl lėšų gavėjo banko ar jo tarpininko įtarimų lėšos nebuvo įskaitytos į lėšų gavėjo sąskaitą. Bankas pateikė objektyvius duomenis, t. y. 2023 m. sausio 20 d. banko *Barclays Bank PLC* siųstą laišką, iš kurių matyti, kad bankas dėjo pastangas ir pateikė lėšų gavėjo banko arba jo tarpininko prašomą informaciją, kad lėšos būtų įskaitytos į lėšų gavėjo atsiskaitomąją sąskaitą, tačiau Operacija vis tiek buvo atmesta.

Nagrinėjant ginčą Lietuvos banke bankas pateikė informaciją, kad 2023 m. vasario 15 d., 2023 m. vasario 20 d., 2023 m. vasario 28 d., 2023 m. kovo 7 d., 2023 m. kovo 14 d. ir 2023 m. kovo 16 d. per savo tarpininką, o 2023 m. kovo 27 d. ir pats tiesiogiai kreipėsi į lėšų gavėjo banką per mokėjamų tarpininką *Barclays Bank PLC* dėl informacijos apie Operacijos atšaukimo priešastis ir lėšų gražinimo terminą pateikimo, tačiau bankui nebuvo suteikta jokia informacija nei apie pačią Operaciją, nei apie jos lėšų gražinimą.

Galiausiai svarbu pažymėti ir tai, kad iš banko pateiktų duomenų, t. y. banko tarpininko pateiktos informacijos, matyti, kad lėšos yra įstrigusios būtent mokėjimo tarpininko *Barclays Bank PLC* sąskaitoje ir yra laukiama, kada šios lėšos bus gražintos banko tarpininkui *JP Morgan* ir tada bankui.

Įvertinus visus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju nebuvo pateikta objektyvių duomenų, iš kurių būtų galima spręsti, kad bankas atliko tam tikrus veiksmus, kurie turėjo įtakos netinkamam Operacijų įvykdymui ar Operacijos metu pervestų lėšų gražinimui į pareiškėjo atsiskaitomąją sąskaitą. Priešingai, iš banko pateiktų duomenų matyti, kad bankas visus veiksmus atliko tinkamai, dėjo pastangas, kad lėšos būtų įskaitytos į lėšų gavėjo sąskaitą (kreipėsi į pareiškėją ir sužinojęs Operacijos paskirtį perdavė informaciją lėšų gavėjo bankui) arba būtų gražintos (ne kartą tiek per tarpininką, tiek pats tiesiogiai kreipėsi ir prašė pateikti informaciją apie Operacijos atšaukimą bei lėšų gražinimą).

Kaip minėta, iš pateiktų duomenų matyti, kad lėšos yra sulaikytos *Barclays Bank PLC*, kuris nėra banko atliekamų mokėjimo operacijų tarpininkas, todėl bankui negali kilti pareiga prisiimti atsakomybę už šio tarpininko atliekamus veiksmus. Dėl šios priežasties, Lietuvos banko vertinimu, nėra pagrindo teigti, kad bankas veikė netinkamai.

Be to, kaip jau minėta, pareiškėjas reikalauja atlyginti 1 000 GBP patirtą žalą, tačiau nei bankui, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių duomenų, iš kurių būtų galima nustatyti, kad pareiškėjas realiai patyrė tokią žalą. Vien deklaratyvūs pareiškėjo teiginiai negali būti pagrindas nustatyti ir patvirtinti, kad pareiškėjas patyrė 1 000 GBP žalą. Dėl šios priežasties, byloje nesant objektyvių įrodymų, negalima daryti išvados, kad pareiškėjas būtent dėl banko atliktų tam tikrų veiksmų patyrė 1 000 GBP žalą.

Neteisėti veiksmai ir žala yra būtinosios sutartinės atsakomybės sąlygos, t. y., nenustačius jų, nėra pagrindo sutartinei civilinei atsakomybei kilti⁵. Tai reiškia, kad, neįrodžius bent vienos iš nurodytų atsakomybės sąlygų, žalos atlyginimas negalimas, nes žalai atlyginti nėra teisinio pagrindo⁶. Kaip buvo konstatuota pirmiau, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygų visetą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad jei ieškovas neįrodo sutarties neįvykdymo, jo įrodinėjami nuostoliai ir priešastinis ryšys yra tik tariami, objektyviai nesusiję su sutartimi ir teismas savo procesiniame sprendime dėl jų gali nepasisakyti⁷. Vadinas, nagrinėjamu atveju nenustačius banko neteisėtų veiksmų ir pareiškėjo patirtos žalos kaip būtinųjų civilinės atsakomybės taikymo sąlygų, kitos civilinės

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. balandžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Vasario koncernas“ v. Teisingumo ministerija, bylos Nr. 3K-3-600/2002.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-915/2018, 31 punktą.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-478/2011; 2012 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-94/2012.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5/2009; 2010 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-219/2010; 2013 m. gruodžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-634/2013; kt.

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010.

atsakomybės sąlygos (kaltė, priežastinis ryšys tarp žalos ir neteisėtų veiksmų) nenustatinėtinai, o pareiškėjo pateikti argumentai, kad dėl banko netinkamai atliktų veiksmų, t. y. į pareiškėjo sąskaitą laiku negrąžintų lėšų, jis patyrė nuostolių, atmestini kaip nepagrįsti.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis